

Erik Ansvang

FRIMURERI - hvad er det?

VisdomsNettet

www.visdomsnettet.dk

FRIMURERI - hvad er det?

Erik Ansvang

VisdomsNettet
www.visdomsnettet.dk

FRIMURERI

- *hvad er det?*

Hvad er hemmeligt?
Hvorfor er det hemmeligt?

Af Erik Ansvang

Hemmelig viden

Der er ingen tvivl om, at frimurerne igennem tiderne har betragtet sig som bærere af en hemmelig, esoterisk og gnostisk viden, der indbefatter ritualer, mystik og symbolik. Det har ikke uventet medført mytedannelse og fantasifulde gætterier om, hvad der foregår i disse hemmelige broderskaber, og det er utvivlsomt årsagen til, at der i nutiden sker en form for "afmytologisering" inden for det etablerede frimureri.

Når man tidligere stillede spørgsmål om frimurerordenen, fik man normalt kun meget sparsomme oplysninger. Man fik først og fremmest at vide, at frimurerordenen var hemmelig, og at frimurere var mennesker, der søgte en dybere forståelse af livets og dødens store mysterier, og man fik en følelse af, at hvis man valgte at gå ind i Ordenen, kunne man få klarhed over livets vigtigste problemer. Man kunne desuden få indtryk af, at de gamle traditioner, de ophøjede formål og Ordenens anseelse var tilstrækkelig garanti for, at man i alle tilfælde ville få gavn af at blive frimurer.

Men nutidens mennesker er mere skeptiske. I nutiden vil man ikke nøjes med få og mystiske antydninger. Man ønsker mere detaljerede oplysninger, og frimurerordenen må – til en vis grad – indordne sig under tidens krav og give tydeligere svar, hvad man da også er i fuld gang med. Denne artikel har til hensigt at give flere oplysninger – men naturligvis ikke flere end Ordenen tillader.

Selv oplyser frimurerne, at frimureriets hemmeligheder drejer sig om de traditionelle – det vil sige overleverede måder at give sig til kende på overfor hinanden. Frimurerordenen er ikke et hemmeligt selskab, for medlemmerne har fuldkommen frihed til at vedgå og bekendtgøre deres medlemskab, hvilket de i øvrigt vil gøre som svar på enhver regulær og velbegrunnet forespørgsel.

Frimurerens konstitutionsbog eller samling af love og regler er tilgængelig for offentligheden. Der er intet hemmeligt i organisationens formål og grundsætninger. Som det er tilfældet med mange andre samfund, betragter det imidlertid nogle af sine interne forhold – herunder ritualerne – som private og forbeholdt medlemmerne.

Hvad er frimureri?

Hvad er frimureri? Det korteste svar på dette spørgsmål får man med disse ord:

"Frimureri er et særligt moralsk system, som er tilsløret i allegorier og belyst ved symboler."

I lighed med andre etiske organisationer er det frimurerordenens mål at lede mennesker frem mod fuldkommengørelse. Den instruerer sine medlemmer i bestemte grundlæggende, moralske principper og forsøger at inspirere dem til at føre et naturligt og åndeligt liv – uden derfor at gøre krav på at have monopol på disse moralske principper, fordi de er fælles for alle. Men i frimurerordenen præsenteres de ved hjælp af en særlig *metode*, og den er enestående i den forstand, at ingen andre organisationer benytter tilsvarende fremgangsmåder. Det er altså ikke de moralske principper men *systemet*, der er karakteristisk.

De grundlæggende sandheder kan udtrykkes i den ældgamle sætning: *Guds faderskab og menneskehedens broderskab*. Helt fra begyndelsen har optagelse i Ordenen været betinget af troen på Guds eksistens. En frimurer er derfor forpligtet til aldrig at handle imod sin samvittighed. En frimurers religion er en privat sag, som ikke udelukker fra optagelse i Ordenen, forudsat at man tror på Universets store og op-højede bygmester.

En frimurer lærer at iagttage skaberværket, som den store verdensarkitekt og geometriker afslører for mennesket, med respekt. En frimurer lærer desuden at betragte sig selv som en af de byggesten, der skal benyttes til at opføre menneskehedens åndelige tempel, og det er derfor en pligt at forædle karakteren sådan, at man er i stand til at udfylde sin plads. Man lærer, at det er nødvendigt løbende at justere og kontrollere sine tanker, følelser og handlinger.

Et af verdens største broderskaber

Frimurerorganisationen er et af de største broderskaber i verden. Den omfatter mennesker uafhængig af race og nationalitet. En frimurer er forpligtet til ikke alene at tro på, men også at udøve praktisk solidaritet, og dermed fungere i harmoni med andre frimurere.

Frimurerordenen afviger måske mest fra religiøse systemer ved at have mindre fokus på eksempelvis Guds natur og væsen, og ved at lægge mere vægt på en naturlig moral. Man forsøger først og fremmest at inspirere medlemmerne til at praktisere Ordenens grundprincipper i det daglige, praktiske liv.

Allegoriernes og symbolernes metode

Frimurerordenen anvender en særlig metode til at kaste lys over de moralske principper – men hvilken? Man benytter allegoriernes og symbolernes gamle metode. Man ser menneskets forhold til det guddommelige udtrykt igennem ceremoniel symbolik. Frimurerordenen benytter en symbolik, som gennem ceremoniel dramatik resulterer i, at de moralske principper præges i sindet og hukommelsen – først gennem indvielser og senere ved gentagelse af ceremonierne.

Tilsyneladende er der en selvmodsigelse i ordene tilsløret i allegori og *belyst* ved symboler. Men alle former for allegori og symbolik er kendetegnet ved, at de på samme tid skjuler og åbenbarer det, der symboliseres. Det, der åbenbarer sig for det indre syn, er skjult for det fysiske øje.

Der er diskussion om frimureriets oprindelse, men meget tyder på, at frimurerordenen nedstammer i lige linje fra oldtidens gamle mysterieskoler, for i Ordenens ritualer findes der tydelige spor af fortidens indvielsesritualer og den gamle mysterieundervisning. Det er *det*, der hentydes til med ordet "tilsløret". Hvis man har den nødvendige indsigt, ved man, at Ordenens allegorier, symboler og ceremonier rummer hele det åndelige menneskes drama, menneskets oprindelse, dets skæbne og dets udvikling i stoffets verden. Og de viser de forskellige stadier på vejen mod målet.

Men hvorfor er frimurerordenen en *hemmelig* organisation? Og hvad er det, der holdes hemmeligt? Det første spørgsmål kan besvares, men ikke det sidste. Formålet med Ordenens hemmelighedsfuldhed er ikke at forhindre, at nogle bestemte ord og handlinger bliver kendt af udenforstående. I middelalderen lå frimurerne sandsynligvis inde med visse hemmeligheder, der stod i forbindelse med

byggehåndværket eller fagforbundet. I Indien findes der den dag i dag familier, hvor embedet som tempelarkitekt går i arv, og som er i besiddelse af overleverede hellige og hemmelige bøger, der behandler forholdet mellem arkitektur og astronomisk/astrologisk symbolik. Det er derfor let at forstå, at når frimurerordenen betragtes som efterkommer af de gamle mysterier, var det absolut nødvendigt at hemmeligholde denne esoteriske indsigt i de mange århundreder, hvor den kristne kirke forfulgte al videnskab og oplysning.

Akhenaton

ritualer forbinder den med hierofanterne (ypperstepræsterne) i Egypten og de store visdomscentre i Østen.

Traditionen beretter, at de første elever samledes i de hemmelige kamre i den store pyramide ved An (nutidens Giza), og at de som neofytter blev indviet i mysterierne i de imponerende templer. Ligeledes ifølge traditionen skal mestrene og hierofanterne have videregivet deres viden til dem, der byggede kong Salomons tempel. Rosenkruzerne kom første gang til Amerika i 1694, og mange skrifter om oldtidens rosenkruzerne, sjældne bøger og dokumenter, opbevares i Ordenens arkiver i Amerika og Europa.

I nutiden kendes Ordenen under sit traditionelle og autentiske navn: *Ancient Mystical Order Rosae Crucis*, som man har forkortet til *AMORC*.

Ingen kan dokumentere frimureriets oprindelse, men at systemet alene skulle være opstået af middelalderens byggehåndværk forekommer helt usandsynligt. Det er jo

Frimurerordenens oprindelse

Der findes mange forskellige forklaringer på frimurerordenens oprindelse. Nogle kilder påstår, at den udviklede sig af middelalderens håndværkerlaug, mens andre mener, at den stammer fra de romerske *Collegia*, hvor der fandtes håndværkerlaug, som ofte ledsagede de romerske armeer for at udbrede den romerske civilisations velsignelser i erobrede lande. Andre mener, at Ordenen er udsprunget af tempelridderne eller fra Rosenkruzerne. Og Rosenkruzerne oplyser selv, at deres oprindelse går tilbage til det gamle Egypten. Rosenkruzerne er et broderskab, som også er interesseret i at undersøge livets udviklingsmuligheder via fornuftig anvendelse af deres arv af esoterisk viden og de evner, de besidder som menneskelige skabninger.

Rosenkruzerens traditioner – som er blevet mundtligt overleverede – fortæller om Ordenens tilblivelse som mysterieskole i det gamle Egypten i 18. dynasti under farao Amenhotep IV (der er bedre kendt som Akhenaton) for ca. 3.350 år siden. Ordenens symbolik og

ikke byggeteknisk indsigt, der er i fokus i ritualerne eller det, der gør frimureriet til noget særligt, men Ordenens *symboler* og *ritualer*. At afvise enhver forbindelse til Egyptens tilsvarende – ja til tider *identiske* symboler og ceremonier, minder mest af alt om bevidst fortrængning. Og målet for de gamle egyptere var det samme som i nutidens frimureri, nemlig at inspirere og stimulere til et liv på grundlag af etiske og moralske værdier for det enkelte menneske, for samfundet og ultimativt for hele menneskeheden.

Bygningshåndværkeres laug

Det kan imidlertid siges med historisk nøjagtighed, at det er de middelalderlige bygningshåndværkeres laug, der har været mellemlid for frimurerordenen i Europa, for disse laug eksisterer endnu. Der findes dokumenter for grundlæggelse af Londons storloge år 1717, som utvivlsomt viser en forbindelse mellem denne loge og håndværkslaugene. Når man danner en storloge, er det indlysende, at den dannes ved at samle loger, som eksisterede før storlogen. Frimureriet opstod derfor ikke med storlogen.

Men Ordenens virkelige kilde og inspiration er tydeligvis oldtidens ældgamle mysterier. I alle tidsaldre og i mange lande har der været mysteriesamfund, som holdt den esoteriske visdoms fælle brændende. Det er imidlertid ikke muligt at forbinde dem alle kronologisk, og man må nok betragte dem som man-

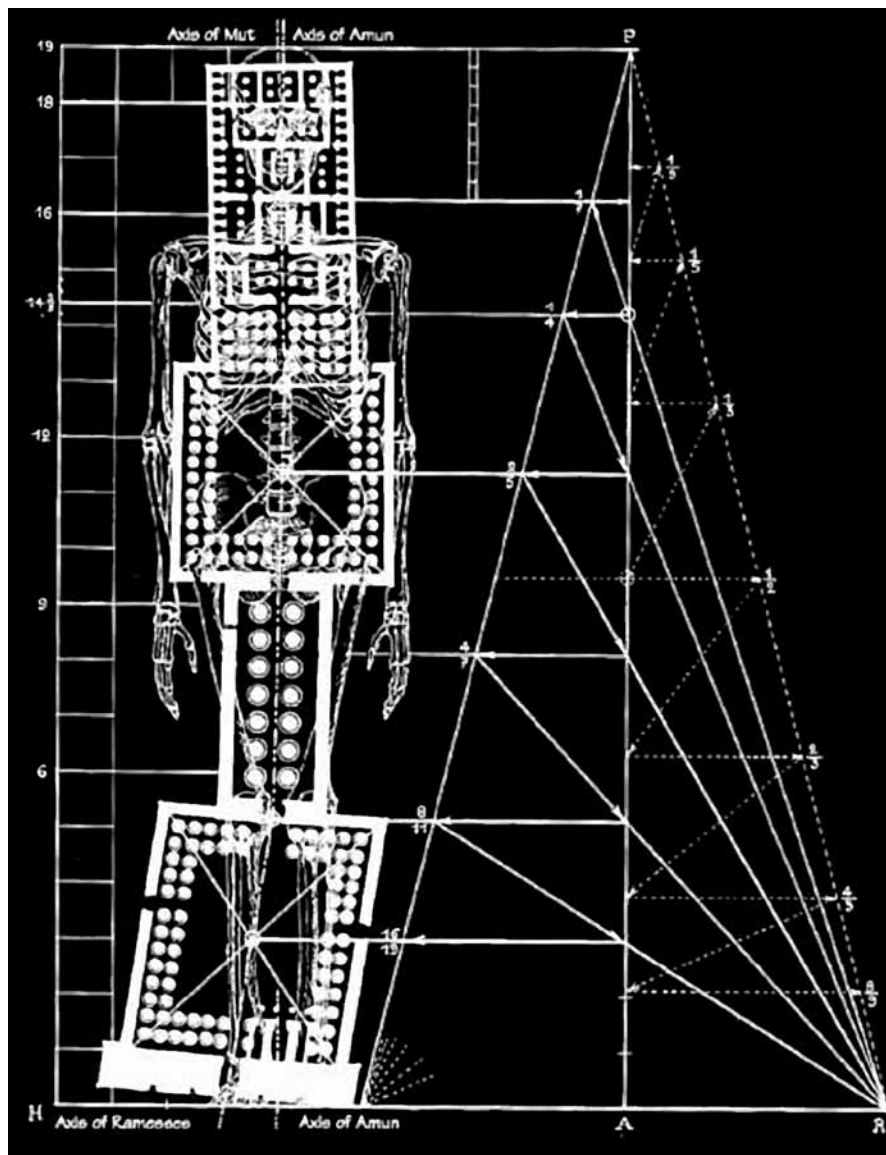

ge inkarnationer af det samme visdomssystem. På denne måde – men også kun på denne måde – kan man påstå, at frimurerordenen nedstammer fra de gamle mysterier med håndværkslaugene som mellemlid – samt fra en række hemmelige selskaber, som ikke havde forbindelse med disse laug. Både nutidens frimurere og de gamle murerlaugs viden stammer utvivlsomt oprindeligt fra mysterierne. Man behøver bare at sammenligne frimurernes ritualer med sætninger i den egyptiske dødebog for at se dette – eksempelvis disse to sætninger fra det første kapitel i *Dødebogen*:

"O du, som giver mad og drikke til sjælene, indbygget i Osiris' hus. Min sjæl – rejs dig og mød dommeren ansigt til ansigt, for der er fundet sandhed på Jorden."

I den første sætning er der en hentydning til menneskeheden's åndelige tempel, som de "levende sten" (som den engelske rosenkreuzer Robert Fludd omtaler) er indbygget i. I den sidste er der en tydelig frimurerhenvielse. På egyptiske tempel-vægge og på papyri, som er mindst 3.000 år gamle – findes desuden flere af de almindeligt kendte frimurertegn.

I det gamle Egypten omtales menneskets legeme som et tempel – og templet som et legeme. Hvis man fortolker ordet "murer" bogstaveligt, mister man utvivlsomt den vigtigste pointe. De fysiske bygninger, som var ramme om de hellige indvielsesritualer, var kun den ydre del af den esoteriske mystik, for samtidig – eller navnlig – var der tale om opbygning af menneskets indre legemer (i betydningen følelser og tanker), sådan at disse legemer også kunne fungere som hellige templer i det kosmiske tempel. Ordet *hellig* er sammensat af "*hel*" og "*lig*". En hellig bygning er derfor "*lig helheden*". Og helheden er Gud.

Frimurersystemets grader

Egyptens indvielser bestod af forskellige grader, og det samme gør frimurersystemet. Hver grad har sine særlige ceremonier, der har til formål at anskueliggøre bestemte læresætninger og etiske ledetråde. I det 18. århundrede var interessen for frimurerordenen meget udbredt, og der blev oprettet adskillige grader. De blev grupperet i forskellige såkaldte riter – som alle omfattede bestemte grader, og som var underordnet en styrende autoritet. Den skotske ritus fik 33 grader, Memphis-ritus fik 97 grader (senere reduceret til 33), Swedenborgs ritus fik 6 grader – etc. Som studieemne er disse riter interessante, men kun få af dem anvendes i nutiden, og blandt disse få arbejdes der sjældent i alle gradernes serier.

Overordnet kan hele frimurersystemet sammenfattes i de tre grader, som kaldes: *Antagne lærlinge, murersvende og mestermurere*. De udgør, hvad der også kaldes enten laugs-, blåt eller symbolsk frimureri. Den engelske storloges konstitution indledes med følgende erklæring:

"... gammelt frimureri består af tre grader og ikke flere, nemlig antagne lærlinge, murersvende og mestermurere, som indbefatter den højeste orden af den hellige, kongelige bue."

Sidstnævnte kongelige buegrad er en fortsættelse og fuldendelse af mestermurergraden. Den var – og er – en væsentlig del af det ritual, der praktiseres. Hvad der i nutiden kaldes markmurer, var en tilsvarende udvidelse og uddybning af svendegraden. Mens den kongelige bue opnåede en høj grad af popularitet i England, blev det markgraden, der vandt størst tilslutning i Skotland. Der er andre grader, som gør krav på at belyse og forklare laugsgraderne eller at fuldstændiggøre mestermurergraden, og derfor er det bedre at udelukke alle grader – med undtagelse af de tre – fra laugsfrimureriet, og kalde de andre for *"sidegrader"* eller *"højere grader"*.

Det er Englands forenede storloge (*The United Grand Lodge of England*), der styrer og kontrollerer graderne i England. Der findes lignende storloger i Skotland og i Irland. I Indien findes der loger, som sorterer under disse tre storloger, og tilsvarende arrangementer findes i Sydafrika og i Australien. De har dog alle deres egen storloge.

Den skotske ritus

Skotland har en storloge, der styrer laugsgraderne i landet, og logens ritual kaldes *The Scottish Workings of Craft Freemasonry*, men det er helt forskelligt fra den skotske ritus, som findes både i Skotland og i de fleste andre lande, som frimureriet har spredt sig til. Ifølge en teori skyldes navnet, at flere af de højere grader stammer fra Skotland, og med Jacobitter-bevægelsen er de senere overført til Frankrig.

I midten af det 18. århundrede arbejdede man i Frankrig med forskellige grader i de forskellige systemer, men hele serien blev sjældent anvendt. Det er efterhånden blevet almindeligt kun at arbejde i 18. og 30. grad – graderne fra 4 til 17 bliver kun tildelt formelt "ved meddelelse", som metoden kaldes. I Belgien har man arbejdet i 28. grad, som kaldes *Solens ridder* – en særdeles interessant grad set fra et filosofisk og symbolsk synspunkt.

Kvinders adgang

Ifølge fællesfrimurerordenen adskiller denne orden sig fra andre frimurerordener, fordi den giver kvinder adgang til de samme frimurerprivilegier, som mænd. Fællesfrimurerordenen opstod, fordi man mente, at det er forkert at afskære den ene halvdel af menneskeheden fra personlig udvikling og indflydelse, og der findes så vidt vides ikke anden logisk grund til at nægte kvinder adgang, end at frimurerordenen i nyere tid er opstået af en håndværkerinstitution, der bestod af mænd. Men reelt bortfalder dette argument, fordi Ordenen som beskrevet er et filosofisk system – hvad det givetvis også var i de gamle kulturer. Der findes imidlertid traditionelle frimurerloger for kvinder – eksempelvis *Den kvindelige storloge af Belgien*, der arbejder efter *Ancient and Accepted Scottish Rite* samt *Freja* i København,¹ der har eksisteret siden 1989, og *Lilium* i Odense.² De er dog ikke anerkendt af *Den Danske Frimurerorden*.

I 1774 – i Frankrig – oprettede man en orden ved navn *Maconnerie d'Adoption*. Den blev oprettet af den *Store Franske Orient*, og Hertuginde af Bourbon blev udnævnt til dens *Grande Maitresse*. Disse loger bredte sig til forskellige lande. En lignende organisation ved navn *Den østlige Stjernes Orden*, blev grundlagt i Amerika i 1850 af Robert Morris. Organisationen fandt også vej til Skotland, men ingen af disse institutioner er anerkendt som ægte frimureri.

¹ www.welcome.to/logenfreja

² www.logenlilium.dk

Den kvindelige frimurer

Uanset hvad argumentet er for at forbeholde frimureriet for mænd, så er det en kendsgerning, at en kvinde engang er blevet anerkendt som frimurer. Det var Elizabeth St. Ledger, datter af Viscount Doneraile og senere Mrs. Aldworth. Hun blev tilsyneladende indviet i 1713, og hun besøgte fra tid til anden sin loge. Og det siges, at hun altid blev modtaget med ærbødighed. Hendes optagelse var temmelig usædvanlig, for det fortælles, at hun af nysgerrighed havde skjult sig i "the grand-fathers clock" – et stort, gammeldags standur – som stod i logelokalet i hendes broders hus. Da hun forsøgte at liste ud, befandt hun sig pludselig ansigt til ansigt med logens dørvogter. For at sikre hendes tavshed, tillod man hende at blive indviet som medlem af logen. Det påstås desuden, at hun senere blev logens ordfører.

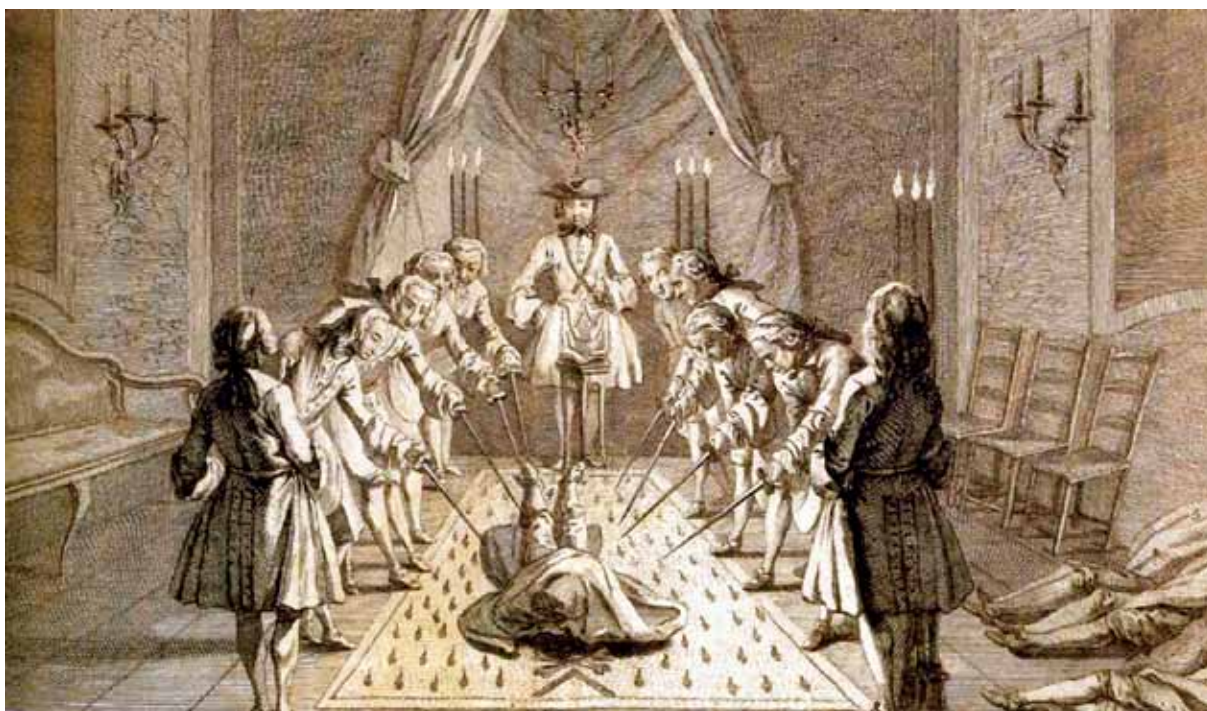
I midten af det 18. århundrede ser man i datidens aviser forskellige hentydninger til loger, som gav kvinder adgang. Der findes også gamle dokumenter, der viser, at kvinder ikke engang var udelukket fra middelalderens håndværkerlaug. I York var der i 1408 et *Corpus Christi Laug*, hvor en lærling måtte sværge at adlyde: "*mesteren eller fruene eller hvem som helst anden frimurer*".

Rundt om på planeten findes der desuden små frimurersamfund, som giver kvinder adgang – eksempelvis i Spanien, hvor frimureriet blandt andet beskæftiger sig med politik.

Fællesfrimurerordenen

Den Universelle Fælles-Frimurerorden – som på fransk hedder: *L'Ordre Maconnique Mixte Internationale* – er det første frimurersamfund, som har sat sig det mål at skabe en verdensomspændende orden, der giver kvinder adgang på samme vilkår som mænd. Den begyndte sin virksomhed i 1882. Der fandtes et samfund, som kaldte sig *La grande Loge Symbolique Ecossaise de France*. Det bestod af forskellige laugsloger, der havde skilt sig ud fra det højeste råd i Frankrig og konstitueret sig i en storloge. Andre laugsloger under det højeste råd fulgte dette eksempel i årene 1894-97 og organiserede sig som den nuværende *Franske Storloge*, og – med en undtagelse – optog denne storloge samtlige loger fra *La Grande Loge Symbolique Ecossaise de France*. Dette samfund modtog næsten samtidigt anerkendelse fra *Le Grand Orient de France*. De indvielser, der foretages under deres ledelse, betragtes ikke som ugyldige, men måske som ukorrekte.

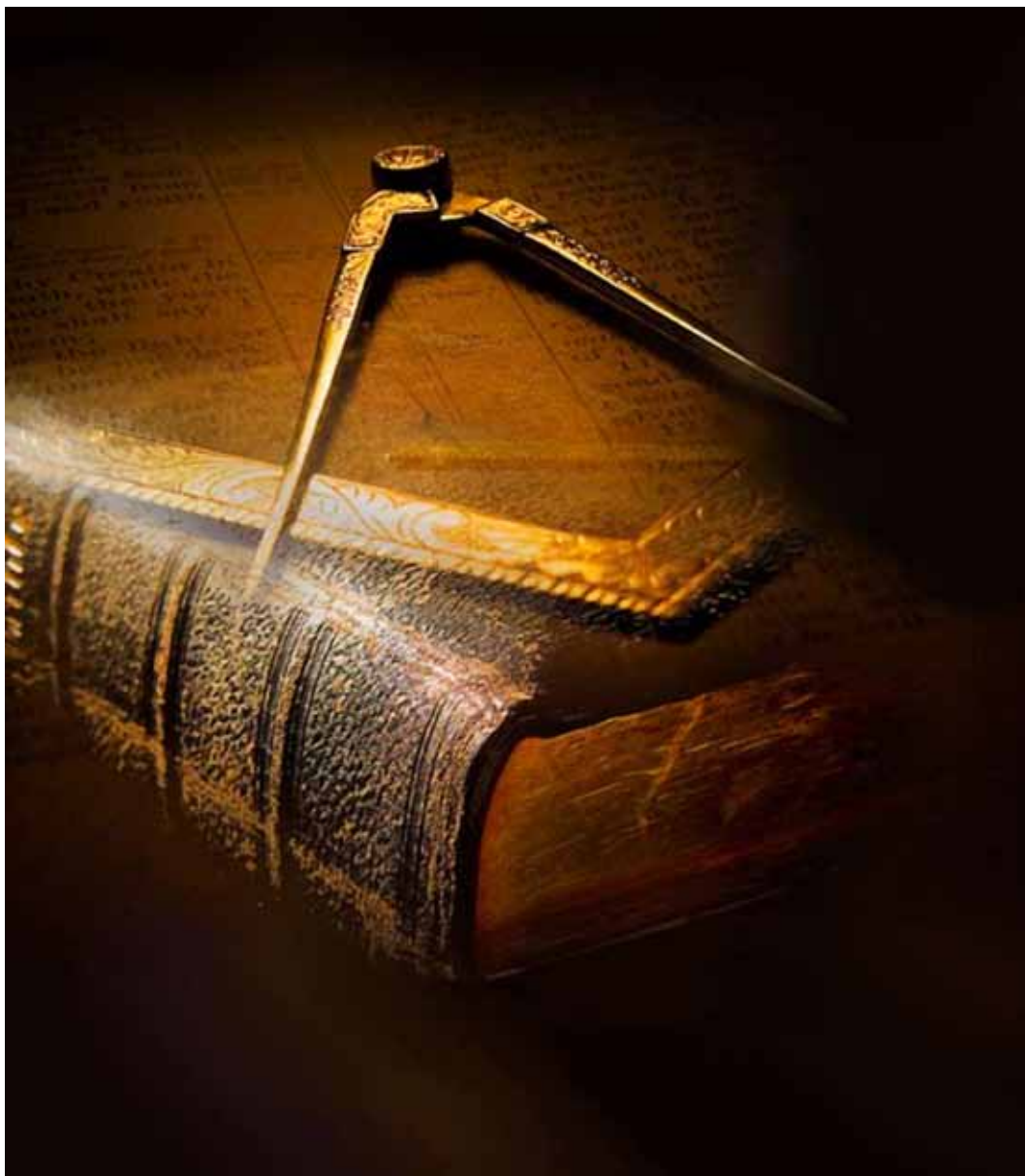
Livets store spørgsmål

Siden tidernes morgen har mennesket spekuleret over livets store spørgsmål. *Hvem er jeg? Hvorfra kommer jeg? Hvor er jeg på vej hen?* Disse spørgsmål kan ikke besvares, hvis man ikke også spørger: *Hvordan?* Hvordan kan man finde svarene på disse spørgsmål? Man må have en metode. Man må kende nogle teknikker.

I det rituelle arbejde inden for frimureriet arbejdes der ikke alene med teknikker af nyere dato. Oldtidens mysteriesamfund og mysteriskoler er en integreret del af logearbejdet. I ritualerne får man mulighed for at arbejde med sig selv i samspil med andre og mulighed for at vælge den vej, som er i overensstemmelse med den enkelte deltagers sind og temperament. Går man ind i frimureriet, går man ind i en verden af ritualer, allegorier og ceremonier, som er meget smukke, men som også stiller krav til den enkelte om aktiv deltagelse, seriøse studier og engageret arbejde med ritualerne og ceremonierne.

En passende afslutning på denne artikel om frimureriet findes i Peter Duetofts bog: *Frimureri – fortid eller fremtid?*, hvor han på side 45 skriver:

"Frimureriet bragte menneskeheden frem i verden ved at skabe nogle af rammerne for oplysningstidens filosofi, menneskerettigheder og demokrati. Ordenen har gennem hele dens historie bragt viden, fornuft og samvittighed sammen. Fornuft uden samvittighed fører til menneskelig kulde. Samvittighed uden fornuft fører til pladderromantik. Men blandingen fører til et bedre liv for én selv og ens medmennesker".

VidsomsNettet

www.vidsomsnettet.dk